



**PREZES  
URZĘDU OCHRONY  
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Warszawa, dnia 03 sierpnia 2016 r.

DKK2-421/5/16/AI

**DECYZJA nr DKK - 114/2016**

Na podstawie art. 18 w związku z art. 13 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Diebold, Incorporated z siedzibą w North Canton (USA), **wydaje zgodę** na dokonanie koncentracji, polegającej na przejęciu przez Diebold, Incorporated z siedzibą w North Canton (USA) kontroli nad Wincor Nixdorf Aktiengesellschaft z siedzibą w Paderborn (Niemcy).

**UZASADNIENIE**

W dniu 4 lutego 2016 r. do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej „Prezesem Urzędu” lub „organem antymonopolowym”, wpłynęło zgłoszenie zamiaru koncentracji, polegającej na przejęciu przez Diebold, Incorporated z siedzibą w North Canton (USA), zwaną dalej „Diebold” lub „Wnioskodawca”, kontroli nad Wincor Nixdorf Aktiengesellschaft z siedzibą w Paderborn (Niemcy), zwaną dalej „Wincor”.

W związku z tym, iż spełnione zostały niezbędne przesłanki uzasadniające zgłoszenie zamiaru koncentracji, tj.:

- łączny światowy obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekroczył równowartość 1 mld euro, tj. kwotę określoną w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm. - zwanej dalej „ustawą o ochronie konkurencji”), jak i równowartość 50 mln euro obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, tj. kwotę określoną w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji,
- przejęcie kontroli nad innym przedsiębiorcą jest jednym ze sposobów koncentracji określonym w art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji,
- w sprawie nie występuje żadna okoliczność z katalogu przesłanek wymienionych w art. 14 ustawy o ochronie konkurencji, powodująca odstąpienie od konieczności zgłoszenia zamiaru koncentracji,

zostało wszczęte postępowanie antymonopolowe w przedmiotowej sprawie, o czym - zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2013, poz. 267 ze zm.) – Wnioskodawca został powiadomiony pismem z dnia 18 lutego 2016 r.

Z uwagi na fakt, iż przedstawione przez Zgłaszającego informacje dotyczące definiowania rynków właściwych, na które koncentracja wywiera wpływ oraz oceny wpływu koncentracji wymagały zweryfikowania, którego nie da się dokonać w inny sposób niż poprzez przeprowadzenie badania rynku, Prezes Urzędu postanowieniem nr DKK-24/2016 z dnia 18 marca 2016 r. przedłużył o 4 miesiące termin zakończenia postępowania antymonopolowego w tej sprawie w celu przeprowadzenia badania rynkowego.

W ramach badania rynku organ antymonopolowy skierował szereg pytań do 49 przedsiębiorców reprezentujących zarówno dostawców urządzeń bankomatowych, oprogramowania do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń oraz oprogramowania do urządzeń bankomatowych – konkurentów uczestników koncentracji, jak i podmiotów będących odbiorcami ww. produktów, tj. m.in. banków.

Pytania skierowane do odbiorców (40 przedsiębiorców) dotyczyły m.in.:

- liczby posiadanych urządzeń bankomatowych według stanu na 31 grudnia 2014 r. i 31 grudnia 2015 r.,
- wielkości zakupów urządzeń bankomatowych, oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych oddzielnie w latach 2012-2015,
- sposobu i procesu pozyskiwania dostawców urządzeń bankomatowych, oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych,
- możliwość nabycia poszczególnych produktów (tj. urządzeń bankomatowych, oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych) od różnych dostawców,
- opinii nt. planowanej koncentracji.

Pytania skierowane do dostawców (9 przedsiębiorców) dotyczyły m.in.:

- wielkości sprzedaży na rynku krajowym urządzeń bankomatowych, oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych oddzielnie w latach 2012-2015,
- sposobu i procesu pozyskiwania odbiorców urządzeń bankomatowych, oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych,
- barier w zakresie sprzedaży na rynku krajowym urządzeń bankomatowych, oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych, utrudniających rozwój w tym zakresie lub promujących produkty wybranych dostawców,
- możliwość niezależnej sprzedaży poszczególnych produktów i usług (tj. sprzedaży niezależnie od siebie urządzeń bankomatowych, oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych),

- opinii odnośnie zakreślenia rynku w aspekcie produktowym i geograficznym dla prowadzonej działalności,
- opinii nt. planowanej koncentracji.

### **W trakcie postępowania organ antymonopolowy ustalił, co następuje:**

#### ***Uczestnicy koncentracji***

**Diebold** (aktywny uczestnik koncentracji) jest spółką publiczną notowaną na Nowojorskiej Giełdzie Papierów Wartościowych i podmiotem dominującym w grupie kapitałowej. Działalność grupy Diebold koncentruje się na oferowaniu rozwiązań samoobsługowych dla sektora finansowego<sup>1</sup>, które obejmują:

- wprowadzanie do obrotu (sprzedaż) urządzeń bankomatowych, w tym bankomatów obsługiwanych samodzielnie przez klienta (dalej „bankomaty” lub „ATM”) - służących do pobierania i deponowania gotówki<sup>2</sup> oraz urządzeń obsługiwanych przez personel banku (tzw. automatów kasjerskich)<sup>3</sup> wraz z podstawowym oprogramowaniem do ich obsługi obejmującym system operacyjny (tj. Microsoft Windows) i oprogramowanie pośrednie, w tym tzw. otwartą platformę programową - CEN/XFS<sup>4</sup> (system operacyjny oraz oprogramowanie pośrednie obejmujące CEN/XFS są kluczowe dla funkcjonowania urządzenia i dostarczane są jako pakiet razem z urządzeniem),
- sprzedaż oprogramowania aplikacyjnego<sup>5</sup>, zabezpieczającego<sup>6</sup> oraz marketingowego do urządzeń bankomatowych,
- świadczenie usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych (urządzeń oraz oprogramowania)<sup>7</sup>,

<sup>1</sup> Rozwiązań FSS – od ang. financial self service.

<sup>2</sup> Niektóre bankomaty mają funkcję wpłatomatu umożliwiającą deponowanie nie tylko gotówki, ale i czeków, a ponadto umożliwiają weryfikację autentyczności banknotów i ich sortowanie. Ponadto niektóre bankomaty, posiadające możliwość wpłaty, mają zdolność „recyclingu” gotówki, co oznacza, że mogą one przyjąć banknot, zweryfikować go pod kątem stanu oraz autentyczności i następnie wydać przy kolejnej transakcji innemu klientowi – tzw. recyklery, a bankomaty z automatyzacją depozytu posiadają możliwość przyjmowania czeków oraz deponowania środków na koncie albo wyłącznie przyjmowania i realizowania czeków.

<sup>3</sup> Automaty kasjerskie dzielą się na dyspensery (TCD) – służące do bezpiecznego przechowywania i wydawania gotówki na żądanie personelu oraz recyklery (TCR) - posiadające dodatkową funkcjonalność w postaci recyklingu banknotów. Oferta Diebold w zakresie TCD obejmuje tylko jeden model - 220 Express Cash Dispenser). W zakresie TCR Diebold oferuje dwa modele - 278 Tall Express Cash Recycler i 228 Sit-Down Express Cash Recycler.

<sup>4</sup> Oprogramowanie to odpowiada za pracę sterowników sprzętowych sterujących funkcjami poszczególnych elementów bankomatu np. klawiatury, czytnika kart. CEN/XFS to standardowe środowisko dla samoobsługowych urządzeń bankomatowych. Zasadniczo, jego otwarta architektura umożliwia obsługę aplikacji jakiegokolwiek dostawcy na urządzeniu (bankomacie) dowolnego producenta.

<sup>5</sup> W przeciwieństwie do systemu operacyjnego czy platformy programowej, których głównym zadaniem jest obsługa działania bankomatu, oprogramowanie aplikacyjne odpowiada za działanie jego kluczowych funkcji (transakcje), interfejs konsumentki oraz integrację z innymi systemami. Sztandarowymi aplikacjami produkcji Diebold są AGILIS® 3 oraz VISTA™.

<sup>6</sup> Programy te działają w ramach bankomatu a nie na serwerach banku i mogą mieć takie funkcje, jak tworzenie list zaufanych/zatwierdzonych aplikacji, wzmacnianie zabezpieczeń systemu, szyfrowanie, ochrona dostępu czy ochrona przed złośliwym oprogramowaniem.

<sup>7</sup> Usługi te obejmują tzw. pierwszą linię wsparcia (dalej „FLM”) oraz drugą linię wsparcia (dalej „SLM”). W ramach FLM dokonuje się podstawowych czynności takich jak uzupełnianie materiałów eksploatacyjnych,

- świadczenie usług biznesowych, obejmujących usługi zarządzania (polegające na prowadzeniu platformy oprogramowania dla klienta. Usługi te obejmują m.in. zarządzanie dostępnością, bezpieczeństwo bankomatów, przeciwdziałanie oszustwom, zarządzanie obiegiem gotówki, wsparcie w zakresie oprogramowania), a także usługi profesjonalne i doradcze (głównie w odniesieniu do restrukturyzacji oddziałów).

Ponadto grupa dostarcza klawiatury szyfrujące, które znajdują zastosowanie m.in. w bankomatach oraz urządzeniach stosowanych w handlu detalicznym, a także rozwiązania dotyczące bezpieczeństwa, w ramach których oferuje m.in. sejfy i skarbce, systemy zamkowe, bariery, szkło kuloodporne oraz systemy bezpieczeństwa dla płatności internetowych i bankowości mobilnej.

Grupa Diebold prowadzi działalność w ponad 90 krajach na całym świecie. W Polsce obecna jest poprzez Diebold Poland sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie i prowadzi działalność w zakresie sprzedaży bankomatów (nie sprzedaje automatów kasjerskich), sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego i zabezpieczającego do bankomatów (nie oferuje własnych programów zabezpieczających, ale odsprzedaje oprogramowanie firmy Symantec), świadczenia usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych oraz usług biznesowych dla klientów z sektora finansowego (usługi biznesowe świadczone są *[tajemnica przedsiębiorstwa]*).

**Wincor** (pasywny uczestnik koncentracji) jest spółką publiczną notowaną na Frankfurckiej Giełdzie Papierów Wartościowych i podmiotem dominującym w grupie kapitałowej. Działalność grupy Wincor koncentruje się na oferowaniu rozwiązań i usług dla sektora finansowego, które obejmują:

- wprowadzanie do obrotu (sprzedaż) urządzeń bankomatowych, w tym bankomatów i automatów kasjerskich, a także kiosków (terminali transakcyjnych) wraz z podstawowym oprogramowaniem do ich obsługi,
- sprzedaż oprogramowania aplikacyjnego, zabezpieczającego i marketingowego do urządzeń bankomatowych oraz oprogramowania nie związanego z bankomatami<sup>8</sup>,
- świadczenie usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych (urządzeń oraz oprogramowania)<sup>9</sup>,
- świadczenie usług biznesowych, na które składają się usługi zarządzania (m.in. usługi zarządzania dostępnością, zdalnego sterowania bankomatami, bezpieczeństwa, zapobiegania kradzieżom), jak również usługi profesjonalne i doradztwa, w tym usługi konsultacyjne, mające na celu pomoc klientom w projektach outsourcingowych związanych z transformacją<sup>10</sup>,

---

naprawa zacięć papieru czy kart, a czasem także planowanych/cyklicznych napraw i przeglądów. SLM obejmuje bardziej skomplikowane naprawy i czynności związane z utrzymaniem urządzeń bankomatowych. Zakres usług SLM i FLM nie jest jasno zdefiniowany.

<sup>8</sup> Oferowane w tym zakresie rozwiązania mają na celu transformację tradycyjnego otoczenia placówki bankowej w środowisko, które umożliwia integrację poszczególnych kanałów dotarcia do klienta - bankomat, telefon komórkowy, Internet, recepcja oddziału - w otoczenie placówki bankowej - automatyzacja oddziału/procesu oraz przetwarzania transakcji.

<sup>9</sup> W zakresie FLM, jak i SLM.

<sup>10</sup> Wincor oferuje m.in. konsultacje i rozwój właściwej wielkości środowiska IT, zarządzanie procesem outsourcingu, rozwiązania samoobsługowego outsourcingu (obejmujące wszystkie systemy, oprogramowania,

- obsługę transakcji - zarządzanie oraz przetwarzanie transakcji dokonywanych w bankomatach, transfer danych handlowych banku do kluczowych systemów banku, w celu dalszego przetwarzania (usługi te oferowane są tylko w pojedynczych przypadkach/projektach wspólnie z partnerem biznesowym; w toku projektu Wincor zazwyczaj zajmuje się monitoringiem i usługami, a transakcje obsługiwane są przez partnera),

a także rozwiązań dla sektora handlu detalicznego obejmujących m.in.:

- systemy obsługi transakcji (dalej „POS”), urządzenia peryferyjne do systemów POS (w tym drukarki, szuflady na gotówkę, klawiatury, monitory i wyświetlacze), automatyczne systemy służące do przyjmowania przedmiotów za kaucją,
- oprogramowanie, w tym rozwiązania dedykowane dla klienta, rozwiązania do zarządzania przedsiębiorstwem, oprogramowanie do zarządzania obiegiem gotówki,
- usługi obejmujące m.in. naprawę i serwis urządzeń, usługi biznesowe (w tym związane z cyklem życia sklepu, zintegrowane zarządzanie sklepem, zarządzanie obiegiem gotówki), obsługę transakcji,
- rozwiązania w zakresie transakcji bezgotówkowych.

Grupa Wincor prowadzi działalność w ponad 130 krajach na świecie. W Polsce obecna jest poprzez Wincor Nixdorf sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie i prowadzi działalność w zakresie sprzedaży urządzeń bankomatowych (bankomatów i automatów kasjerskich), sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego i zabezpieczającego do urządzeń bankomatowych, świadczenia usług serwisowych urządzeń bankomatowych oraz usług biznesowych dla klientów z sektora finansowego, a także sprzedaży produktów i usług dla klientów z sektora handlu detalicznego.

### ***Opis i przyczyny koncentracji***

Planowana koncentracja została zgłoszona w trybie art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i polega na przejściu przez Diebold kontroli nad Wincor poprzez objęcie 100% akcji tej Spółki w drodze publicznego wezwania do zapisywania się na sprzedaż wszystkich znajdujących się w obrocie akcji Wincor. Zgłaszający zamierza zaoferować nabycie akcji zwykłych Wincor w zamian za gotówkę oraz akcje zwykłe Diebold.

Jak wynika z informacji zawartych w zgłoszeniu, koncentracja stanowi reakcję na proces transformacji zachodzący w instytucjach bankowych oraz mocno nasilający się trend ku płatnościom bezgotówkowym, które spowodowały zaburzenie dotychczasowego modelu funkcjonowania rynku urządzeń bankomatowych. Jej celem jest *[tajemnica przedsiębiorstwa]*.

---

sieci, operacje pieniężne i inne dotyczące płatności), platformę e-usług pozwalającą na zdalne monitorowanie i zarządzanie powiązаныmi systemami.

## ***Rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ***

W myśl art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie konkurencji przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. A zatem rynek ten wyznaczają zasadniczo dwa elementy: towar (*rynek produktowy*) i terytorium (*rynek geograficzny*).

Mając na uwadze powyższe oraz kryteria wyznaczania rynków właściwych, na które koncentracja wywiera wpływ, zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców (Dz. U. z 2015 r., poz. 80 ze zm.), organ antymonopolowy uznał, że:

**a) koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym na:**

- krajowy rynek sprzedaży urządzeń bankomatowych,  
lub przy alternatywnie przyjętej wąskiej definicji rynku produktowego
- krajowy rynek sprzedaży bankomatów, oraz
- krajowy rynek sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych,
- krajowy rynek sprzedaży oprogramowania zabezpieczającego do urządzeń bankomatowych,
- krajowy rynek usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych,

bowiem działalność uczestników koncentracji pokrywa się na tych rynkach (Diebold nie sprzedaje w Polsce automatów kasjerskich), a ich łączny udział w każdym z tych rynków przekracza próg 20%.

Ponadto, jak wskazano powyżej, działalność uczestników koncentracji pokrywa się także na krajowym rynku usług biznesowych dla sektora finansowego, w oparciu o platformę oprogramowania, obejmujących usługi zarządzania (w tym m.in. usługi zarządzania dostępnością, zdalnego sterowania bankomatami, bezpieczeństwa bankomatów, przeciwdziałania oszustwom, zarządzania obiegiem gotówki) oraz usługi profesjonalne i doradcze. W dotychczasowym orzecznictwie Komisja Europejska z jednej strony zauważyła, że granice pomiędzy poszczególnymi kategoriami usług technologii informatycznych (IT) stają się stopniowo coraz mniej wyraźne wraz z koniecznością ich zaadaptowania pod kątem potrzeb klientów, którzy coraz częściej zamawiają pełne pakiety usług.<sup>11</sup> Z drugiej zaś strony wskazała na możliwość segmentacji tego rynku ze względu na produkty i branże<sup>12</sup>. Wnioskodawca podnosi, iż brak jest orzecznictwa w zakresie segmentacji usług będących

---

<sup>11</sup> Sprawy: COMP/M.2609 – HP/Compaq, COMP/M.2946 – IBM/PWC Consulting.

<sup>12</sup> Sprawy: COMP/M.2195 - Cap Gemini/Vodafone/JV, COMP/M.2478 - IBM Italia/Business Solutions/JV, COMP/M.4871 - KPN/Getronics, COMP/M.5301.

przedmiotem niniejszej sprawy, jednakże Grupa Gartner<sup>13</sup>, w raporcie dotyczącym usług dla instytucji finansowych, definiuje relewantne usługi biznesowe jako obejmujące konsulting, implementację rozwiązań, outsourcing IT oraz outsourcing w zakresie procesów biznesowych. Komisja Europejska pozostawiła otwartą także kwestię definicji rynku geograficznego dla usług IT. Jednakże wskazała, że usługi te zapewnia się dla potrzeb rynku krajowego, głównie z uwagi na dostosowanie pewnych rozwiązań pod kątem języka oraz lokalnej specyfiki biznesu<sup>14</sup> oraz że wprawdzie cechy rynku wskazują na istnienie rynku usług IT, który ma zasięg co najmniej EOG, to możliwości wystąpienia geograficznych rynków krajowych lub regionalnych nie można wykluczyć<sup>15</sup>. Biorąc pod uwagę zgromadzone w toku postępowania dane wskazać należy, iż ostateczna definicja rynku w aspekcie produktowym w tym zakresie może pozostać otwarta. Niezależnie bowiem od przyjętej definicji łączny udział uczestników koncentracji w tym rynku nie przekracza 20% (kształtuje się na poziomie 0- 5%). Koncentracja nie będzie zatem wywierać wpływu na ten rynek.

## ***1. Uzasadnienie określenia rynków, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym***

### ***1.1. Stanowisko Wnioskodawcy***

Zdaniem Wnioskodawcy przedmiotową transakcję należy ocenić łącznie dla urządzeń, oprogramowania i usług dla sektora finansowego. Zarówno bowiem stan faktyczny, jak i bieżąca ewolucja tego sektora wskazują na istnienie w tej branży silnego zjawiska konwergencji oraz współzależności między urządzeniami, oprogramowaniem i usługami. Niemniej, biorąc pod uwagę możliwość innego podejścia do identyfikacji rynku produktowego, Diebold jako rynki właściwe w aspekcie produktowym wskazał:

- rynek sprzedaży urządzeń bankomatowych (obejmujący bankomaty oraz automaty kasjerskie),
- rynek sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych,
- rynek sprzedaży oprogramowania zabezpieczającego do urządzeń bankomatowych,
- rynek usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych.

Uzasadniając powyższe Wnioskodawca podnosi, iż bankomaty oraz automaty kasjerskie stanowią jeden rynek właściwy (rynek urządzeń bankomatowych) bowiem oba rodzaje produktów cechuje wysoki stopień substytucyjności podażowej ze względu na wysokie podobieństwo urządzeń i ich funkcji oraz możliwość zakupu wszystkich elementów urządzenia od dostawców zewnętrznych, którą to możliwość wykorzystuje większość producentów tego typu urządzeń. Przykładowo, *[tajemnica przedsiębiorstwa]*. Powszechny dostęp do komponentów oraz komodytyzacja technologii powoduje, że nawet firmy koncentrujące się na produkcji automatów kasjerskich mogą łatwo przestawić produkcję lub uzupełnić ofertę o produkcję bankomatów. Co więcej, automaty kasjerskie można łatwo

---

<sup>13</sup> Grupa Gartner zajmuje się gromadzeniem danych rynkowych i publikowaniem raportów w sektorze technologii informatycznych (raporty te powoływane są w orzecznictwie Komisji Europejskiej).

<sup>14</sup> Sprawy: COMP/M.2195 - Cap Gemini/Vodafone/JV, COMP/M.2478 - IBM Italia/Business Solutions/JV, COMP/M.3995 - Belgacom/Telindus, COMP/M.4871 - KPN/Getronics.

<sup>15</sup> Sprawa COMP/M.3398 - Hewlett Packard/Triaton.

przekształcić w zwykłe bankomaty, dodając jedynie kilka urządzeń peryferyjnych, jak np. ekran i klawiaturę. Z perspektywy sprzedażowej, oba rodzaje urządzeń oferuje się tym samym klientom (instytucjom finansowym). Co prawda automaty kasjerskie są zaprojektowane do obsługi przez przeszkolony personel placówki, zaś bankomaty są zaprojektowane z myślą o konsumentach, jednakże obydwa typy urządzeń muszą być połączone z systemami klienta w celu rejestracji oraz przetworzenia transakcji oraz muszą mieć możliwość komunikacji z systemami zarządzania gotówką. Stąd każda firma działająca na tym rynku posiada wiedzę niezbędną do efektywnego konkurowania w zakresie każdego z obu tych rodzajów produktów.

Zakreślenie jako właściwego rynku oprogramowania aplikacyjnego oraz rynku oprogramowania zabezpieczającego zgodne jest z orzecznictwem Komisji Europejskiej, która zaproponowała segmentację rynku oprogramowania na podstawie jego funkcji oraz branży, dla której oprogramowanie jest przeznaczone, jak i możliwego zastosowania<sup>16</sup>. Uczestnicy koncentracji oferują w Polsce dwa rodzaje oprogramowania do urządzeń bankomatowych dla branży finansowej, tj. oprogramowanie aplikacyjne oraz oprogramowanie zabezpieczające. Jak wskazano Diebold i Wincor oferują wytwarzane przez siebie bankomaty wraz z systemem operacyjnym i otwartą platformą programową (dostarczane są jako pakiet razem z urządzeniem). Jednakże nie istnieje popyt, a tym samym odrębny rynek właściwy obejmujący samodzielne systemy operacyjne czy też otwartą platformę programową (ani w Polsce ani nigdzie indziej na świecie). Dlatego też tego rodzaju oprogramowanie nie stanowi odrębnego rynku produktowego.

Zakreślenie jako właściwego w aspekcie produktowym rynku usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych zgodne jest z orzecznictwem Komisji Europejskiej, która co prawda pozostawiła otwartą kwestię dokładnego zdefiniowania rynku usług IT<sup>17</sup>, jednak zauważyła, że rynek ten może być zarówno ogólnym, szeroko pojętym rynkiem usług IT lub subsegmentowym, zawężonym do pewnych kategorii odzwierciedlających standardowe praktyki w branży<sup>18</sup>. Jednocześnie rozpatrując ogólny, szeroko pojęty rynek usług IT Komisja Europejska wskazała, że granice określające poszczególne kategorie usług stają się stopniowo coraz mniej wyraźne wraz z koniecznością ich zaadaptowania pod kątem potrzeb klientów, którzy coraz częściej zamawiają pełne pakiety usług<sup>19</sup>.

Zdaniem Wnioskodawcy rynkiem właściwym w aspekcie geograficznym dla wskazanych rynków produktowych jest rynek krajowy. Za takim określeniem rynku geograficznego w odniesieniu do urządzeń bankomatowych przemawia w szczególności to, że mimo istnienia standardów technicznych wspólnych w całym EOG, pewne wymogi i normy techniczne różnią się w poszczególnych krajach i dotyczą w szczególności bezpieczeństwa/sejfu<sup>20</sup>, czytnika kart, klawiatury, modułu przyjmującego banknoty, systemów znaczących banknoty na wypadek kradzieży. Co więcej, odbiorcy często określają własne wymagania techniczne, które dodatkowo do wymogów ogólnych obowiązujących w

---

<sup>16</sup> Decyzje w sprawach: COMP/M. 6237 – Computer Sciences Corporation/iSoft Group, COMP/M.5763 – Dassault Systemes/IBM DS PLM Software Business, COMP/M.5904 – SAP/Sybase.

<sup>17</sup> Sprawa COMP/M.4871 – KPN/Getronics.

<sup>18</sup> Sprawa COMP/M.2946 – IBM/PWC Consulting.

<sup>19</sup> Sprawy: COMP/M.2609 – HP/Compaq, COMP/M.2946 – IBM/PWC Consulting.

<sup>20</sup> W Polsce minimalnym standardem bezpieczeństwa jest CEN I, w przeciwieństwie do CEN L (słabszego standardu), który znajduje zastosowanie w wielu krajach europejskich.



danym kraju muszą spełniać zamawiane urządzenia. W zależności od kraju różnią się także procedury certyfikacyjne, co wymaga lokalnego doświadczenia. Ponadto przedsiębiorcy wchodzący na dany rynek stoją przed koniecznością budowy lokalnej sieci sprzedaży i obsługi albo podzlecenia takich usług lokalnym firmom. Dostosowanie oprogramowania oraz świadczenie usług serwisowych jest dokonywane lokalnie, bowiem jest konieczne aby zapewnić sprawną integrację oferowanego rozwiązania w ramach systemu informatycznego używanego przez bank w danym kraju, a także może być kluczowe dla sprawnego i szybkiego usuwania awarii. Jednocześnie wielu odbiorców, nawet jeśli prowadzi działalność w większej liczbie państw EOG, organizuje przetargi na bankomaty w wymiarze krajowym. Także otoczenie konkurencyjne różni się w zależności od kraju (zarówno pod względem występujących dostawców, jak i ich liczby). Nie każdy bowiem globalny producent działa we wszystkich krajach EOG, a ponadto w niektórych krajach funkcjonują silni rodzimi producenci, którzy rzadko prowadzą działalność poza rynkiem lokalnym (np. KEBA w Austrii, Sigma we Włoszech czy New City w Rosji). Zakreślenie rynku geograficznego jako krajowego w odniesieniu do oprogramowania zgodne jest z dotychczasowym orzecznictwem Komisji Europejskiej, wskazującym, iż przemawia za tym stosowanie w oprogramowaniu lokalnego języka oraz obecność dostawcy na rynku lokalnym<sup>21</sup>. Ponadto, w zależności od kraju, oprogramowanie bankomatowe ma różne funkcje oraz znacząco różne specyfikacje. Co prawda w przypadku urządzeń sprzedawanych w krajach EOG podstawowa warstwa programowa bankomatu jest zasadniczo taka sama, jednakże akceptacja danego urządzenia przez klienta uwarunkowana jest przeprowadzeniem szeroko zakrojonych prac dostosowawczych i integracyjnych, zapewniających zgodności działającego na nim oprogramowania z wymogami obowiązującymi w danym kraju oraz z potrzebami i wymogami klienta. Przykładem takich różnic jest kwestia różnorodności funkcji bankomatu - jednym odbiorcom, co do zasady, wystarcza jedynie funkcja wypłacania pieniędzy (np. w Austrii), innym trzeba zaoferować szerszą ich gamę (np. w Hiszpanii bankomaty zwykle posiadają funkcję obsługi wypłat, wpłat, czeków, bilonu, a nawet książeczek oszczędnościowych). Różnice w preferencjach klientów znajdują odzwierciedlenie w różnych zakresach oprogramowania bankomatowego w poszczególnych krajach, dostosowujących je do lokalnych preferencji. W określaniu zasięgu geograficznego omawianego rynku znaczącą rolę odgrywają także inne czynniki występujące po stronie popytowej, takie jak różnice językowe, konieczność integracji oprogramowania przed sprzedażą, posiadanie zdolności serwisowych w danym kraju czy usługi serwisowe po sprzedaży. Natomiast wskazanie rynku jako krajowego w odniesieniu do usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych podyktowane jest koniecznością zapewnienia przez dostawcę szybkości działania w wypadku awarii urządzenia lub oprogramowania, a także preferowanej przez odbiorców możliwość porozumiewania się w języku lokalnym (co pociąga za sobą konieczność obecności lokalnej dostawcy usług). Ponadto obecność dostawcy na lokalnym rynku stanowi ważne kryterium przy wyborze przez klientów dostawcy usług IT. Wnioskodawca podnosi, iż Komisja Europejska w dotychczasowych decyzjach pozostawiła otwartą kwestię definicji rynku geograficznego usług IT. Jednakże wskazała, że usługi IT zapewnia się dla potrzeb rynku krajowego, głównie z uwagi na dostosowanie pewnych rozwiązań pod kątem języka i lokalnej

---

<sup>21</sup> Sprawy: COMP/M.5091 – Tech Data/Scribona, COMP/M.5099 – Arrow Electronix/Logix, COMP/M.5162 – Avnet/Horizon Technology.

specyfiki biznesu<sup>22</sup> oraz że wprawdzie cechy rynku wskazują na istnienie rynku usług IT, który ma zasięg co najmniej EOG, możliwości wystąpienia geograficznych rynków krajowych lub regionalnych nie można wykluczyć.<sup>23</sup>

## *1.2. Opinie konkurentów*

Prezes Urzędu zwrócił się do wybranych przedsiębiorców reprezentujących dostawców urządzeń bankomatowych, oprogramowania do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych z prośbą m.in. o wyrażenie opinii odnośnie zakresienia rynku w aspekcie produktowym i geograficznym, a także wyjaśnienie, czy istnieje możliwość niezależnej sprzedaży wskazanych powyżej produktów i usług.

Analiza nadesłanych odpowiedzi wskazuje, że ankietowani przedsiębiorcy nie mają jednolitego stanowiska co do zakresienia rynku w aspekcie produktowym. I tak NCR Polska sp. z o.o., zwana dalej „NCR Polska” (należy do grupy NCR, prowadzącej działalność w ponad 120 krajach świata i oferującej szeroki wachlarz produktów technologii informatycznych dla sektora finansowego oraz sieci handlowych. W Polsce w zakresie produktów i usług dotyczących urządzeń bankomatowych NCR Polska oferuje m.in. bankomaty, automaty kasjerskie, oprogramowanie aplikacyjne, usługi utrzymania i serwisu) postrzega rynek urządzeń wspierających samoobsługę (bankomaty, wpłatomaty, recyklery) oraz urządzeń wspierających pracę oddziałów instytucji finansowych (recyklery kasjerskie, depozyty, kioski finansowe i informacyjne) jako jeden szeroko rozumiany rynek sprzedaży urządzeń bankomatowych. W opinii innych przedsiębiorców, tj. FHU Globe sp. z o.o., zwanej dalej „FHU Globe” – oferującej urządzenia bankomatowe firmy ARCA, Sygnity S.A., zwanej dalej „Sygnity” – oferującej automaty kasjerskie japońskiej firmy Glory oraz bankomaty koreańskiego koncernu Nautilus Hyosung, Talemax sp. z o.o. – przedstawiciela na rynku polskim firmy Glory, rynek urządzeń bankomatowych należy poddać dalszej segmentacji na rynek bankomatów oraz automatów kasjerskich.

Jednocześnie wszyscy ankietowani przedsiębiorcy zgodnie wskazują na krajowe określenie rynku w aspekcie geograficznym.

Natomiast odnosząc się do kwestii sprzedaży urządzeń bankomatowych, oprogramowania do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych różnym odbiorcom badani przedsiębiorcy w większości wskazują na możliwość niezależnej sprzedaży tych produktów/usług.

Przykładowo NCR Polska wskazuje, iż grupa dostarcza ogólne rozwiązania, które podlegają procesom przystosowania do lokalnych wymagań regulatorów, jak i oczekiwań klientów, oraz że istnieje możliwość niezależnej sprzedaży poszczególnych produktów i usług (tj. sprzedaży niezależnie od siebie urządzeń bankomatowych, oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych) różnym odbiorcom. Przykładem może być sprzedaż i instalacja oprogramowania aplikacyjnego NCR na urządzeniach firm Wincor i Diebold, a także świadczenie w przeszłości przez NCR usług serwisowych urządzeń firmy Diebold (obecnie

---

<sup>22</sup> Sprawy: COMP/M.2195 – Cap Gemini/Vodafone/JV, COMP/M.1561 – Getronics/Wang, COMP/M.4871 – KPN/Getronics, COMP/M.3995 – Belgacom/Telindus, COMP/M.2478 – IBM Italia/Business Solutions/JV.

<sup>23</sup> Sprawa COMP/M.3398 – Hewlett Packard/Triaton.

NCR nie świadczy usług serwisowych urządzeń innych dostawców). W ocenie FHU Globe w aspekcie geograficznym rynek powinien być rozpatrywany w kontekście krajowym. Ponadto Spółka wskazuje, że teoretycznie istnieje możliwość niezależnej sprzedaży poszczególnych produktów i usług, ale jest ona obciążona istotnymi ograniczeniami. Nabywcy urządzeń preferują bowiem kompleksową usługę (hardware, software, serwis) i dlatego w większości przypadków dostawca urządzeń odpowiada również za oprogramowanie oraz serwisowanie urządzeń. Natomiast Sygnity podnosi, iż jest to rynek krajowy w przypadku przedstawiciela producenta (zazwyczaj producent daje przedstawicielstwo tylko na dany kraj, rzadko na region), a szerszy niż krajowy w przypadku producenta. Jednocześnie Spółka wskazuje, że istnieje możliwość niezależnej sprzedaży poszczególnych produktów i usług (choć obecnie aplikacje bankomatowe sprzedawane są razem z urządzeniem, ale teoretycznie jest to możliwe). W 2015 r. Sygnity uczestniczyła w postępowaniach dotyczących wdrożenia i dostawy bankomatów (zleceniodawca Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. – dalej „PKO BP”), dostawy i wdrożenia recyklerów i multisejfów kasjerskich (zleceniodawca ING Bank Śląski S.A.), dostawę, wdrożenie oraz serwis gwarancyjny i pogwarancyjny bankomatów Nautilus Hyosung (zleceniodawca Bank SGB i Spółdzielcza Grupa Bankowa). Zakład Usług Informatycznych NOVUM sp. z o.o. podnosi, iż usługi serwisu i utrzymania urządzeń realizowane są często nie przez samych dostawców urządzeń, a poprzez podmioty zewnętrzne, którym zleca jest realizacja tych usług.

### *1.3 opinie odbiorców*

Jak wskazano powyżej, Prezes Urzędu zwrócił się z prośbą o wyrażenie opinii odnośnie możliwości nabycia urządzeń bankomatowych, oprogramowania do urządzeń bankomatowych oraz usług serwisowych urządzeń bankomatowych, jak i sposobu pozyskiwania dostawców ww. produktów i usług także do głównych odbiorców urządzeń bankomatowych, oprogramowania do urządzeń bankomatowych oraz usług serwisowych urządzeń bankomatowych. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, iż istnieje możliwość nabycia poszczególnych produktów i usług od różnych dostawców. Przykładowo Bank Millennium S.A. wskazuje, iż kupuje produkty u różnych dostawców, tzn. urządzenia bankomatowe wraz z usługą serwisu od producentów urządzeń, a oprogramowanie aplikacyjne do urządzeń bankomatowych od firm trzecich. Z kolei Bank Pekao S.A. kupuje bankomaty wraz z oprogramowaniem, a w zakresie serwisu stosuje model, w którym jedna firma świadczy usługi pogwarancyjne dla bankomatów wszystkich producentów. ING Bank Śląski S.A. stosuje oprogramowanie typu multivendor, umożliwiające jednolite zarządzanie urządzeniami różnych producentów (na wszystkich bankomatach, w tym także dostarczonych przez Wincor, zainstalowane jest oprogramowanie tego typu firmy NCR). IT Card wskazuje, iż w celu uzyskania optymalnych rozwiązań dla potrzeb Spółki i jej klientów kupuje poszczególne produkty od różnych dostawców. Z kolei Raiffeisen Bank Polska S.A. podnosi, iż co prawda nie korzystał z rozwiązania opartego na zakupie poszczególnych produktów od różnych dostawców ale dopuszcza jego wdrożenie w przyszłości. Jednocześnie Bank ten wskazuje, iż w powszechnym użyciu są aplikacje multivenderowe, które działają na bankomatach różnych producentów.

Odnosząc się do sposobu pozyskiwania dostawców urządzeń bankomatowych, oprogramowania do urządzeń bankomatowych oraz usług serwisowych urządzeń bankomatowych wskazać należy, iż z uzyskanych odpowiedzi wynika, że większość ankietowanych przedsiębiorców pozyskuje takich dostawców w drodze postępowań przetargowych/ofertowych (taki sposób wyboru dostawcy stosowany jest m.in. przez Bank Handlowy w Warszawie S.A., Bank Millennium S.A. Bank Ochrony Środowiska S.A, ING Bank Śląski S.A., PKO BP, Raiffeisen Bank Polska S.A., IT Card, Aplitt S.A.). Część odbiorców dokonuje wyboru na podstawie wewnętrznych procedur zakupowych (taki sposób wyboru dostawcy stosowany jest m.in. przez Bank Pekao S.A, Bank Zachodni WBK S.A., czy Euronet Polska sp. z o.o., zwany dalej „Euronet” który dodatkowo wskazuje, że w celu zapewnienia maksymalnej dywersyfikacji dostawców kupuje bankomaty od NCR, Diebold i Wincor.

#### *1.4. Stanowisko Prezesa Urzędu*

W ocenie organu antymonopolowego, w przedmiotowej sprawie za rynki właściwe w aspekcie produktowym należy uznać rynki poszczególnych produktów dla sektora finansowego, na których działalność prowadzą uczestnicy koncentracji. Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Komisji Europejskiej<sup>24</sup>, która wskazała, że istnieje wiele różnic pomiędzy produktami do obsługi gotówki dla klientów sektora finansowego, m.in. pod względem funkcjonalności, końcowego przeznaczenia i cech fizycznych. Różnice te wskazują na istnienie osobnych rynków z niewielkim stopniem zastępowalności należących do nich produktów, przy czym zastępowalność ta jest większa pomiędzy różnymi rodzajami urządzeń w ramach każdej kategorii, tj. urządzeń obsługiwanych przez klientów oraz obsługiwanych przez personel.

Mając zatem na uwadze różnorodne podejście do zakreślenia rynku produktowego dla urządzeń bankomatowych, a także przytoczone stanowisko Komisji Europejskiej, organ antymonopolowy dla pełnego obrazu sytuacji rynkowej uczestników koncentracji dalszą analizę koncentracji w tym zakresie przeprowadził na dwóch płaszczyznach ich działalności, obejmujących zarówno szeroko rozumiany rynek urządzeń bankomatowych, jak i jego wąskie ujęcie, tj. rynek bankomatów. Rynek automatów kasjerskich wyłączony został z tej analizy, bowiem Diebold nie sprzedaje takich urządzeń na terenie Polski. Nie stanowi on zatem rynku wspólnego dla uczestników koncentracji przy wąskim określeniu tego rynku w aspekcie produktowym.

Rynkiem właściwym w aspekcie geograficznym dla ww. rynków produktowych, zarówno w ocenie Wnioskodawcy, ankietowanych przedsiębiorców, jak i organu antymonopolowego jest rynek krajowy. Właściwy rynek geograficzny obejmuje bowiem obszar, na którym dane podmioty uczestniczą w podaży i popycie, na którym warunki konkurencji są wystarczająco jednorodne oraz który może zostać odróżniony od sąsiadujących obszarów ze względu na to, że warunki konkurencji na tym obszarze znacznie się różnią<sup>25</sup>. Jedną z najważniejszych cech podaźowych rynku odgrywającą podstawową rolę

<sup>24</sup> Sprawa Comp/M.6535 - Glory/Teleris Topco.

<sup>25</sup> Obwieszczenie Komisji w sprawie definicji rynku właściwego do celów wspólnotowego prawa konkurencji z dnia 9 grudnia 1997 r. (97/C 372/03) pkt 8.

przy wyznaczaniu granic geograficznych rynku będzie zatem obecność tzw. barier wejścia na rynek, które mogą ograniczać swobodę w zakresie aktywności podmiotów na danym obszarze, a w konsekwencji redukować liczbę ofert dostępnych dla klientów na rynku, zawężając obszar geograficzny, w obrębie którego klienci mogą kierować swoje zamówienia na produkt lub usługę. Na rynku właściwym produktowo (przyjmując zarówno szerokie, jak i wąskie jego zakreszenie) nie zidentyfikowano barier prawnych lub faktycznych, które mogłyby, choćby potencjalnie, ograniczać swobodę prowadzenia przez przedsiębiorców działalności na terenie Polski. Powyższe powoduje, że klienci mają możliwość skorzystania z oferty różnych podmiotów zlokalizowanych na terytorium kraju, co oznacza, że również od strony popytowej rynek ten powinien być traktowany jako rynek o zasięgu krajowym. Z drugiej strony nie jest uzasadnione dalsze rozszerzanie terytorialnego wymiaru rynku właściwego, np. o obszar krajów Unii Europejskiej, w szczególności ze względu na preferencje odbiorców, różnice językowe, wymogi i normy techniczne obowiązujące w danym kraju, czy konieczność zapewnienia sprawnego i szybkiego serwisu i usuwania awarii.

Reasumując, dalszą analizę koncentracji Prezes Urzędu przeprowadził dla:

- krajowego rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych (obejmującego sprzedaż bankomatów i automatów kasjerskich),
- krajowego rynku sprzedaży bankomatów,
- krajowego rynku sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych,
- krajowego rynku sprzedaży oprogramowania zabezpieczającego do urządzeń bankomatowych,
- krajowego rynku usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych.

## 2. Charakterystyka rynków, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym

### 2.1 Krajowy rynek sprzedaży (wprowadzania do obrotu) urządzeń bankomatowych

Wnioskodawca wskazuje, iż biorąc pod uwagę liczbę sprzedanych urządzeń i wielkość krajowego rynku urządzeń bankomatowych, udziały grupy Diebold oraz grupy Wincor w tym rynku, w latach 2012–2015 kształtowały się następująco:

Tabela nr 1

przedsiębiorca	wielkość sprzedaży urządzeń bankomatowych							
	2012		2013		2014		2015	
	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)
Diebold	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Wincor								
razem								
wielkość rynku								

Źródło: dane Wnioskodawcy (w tym za lata 2012-2014 w oparciu o raport RBR, za 2015 r. – prognozy RBR).

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych, w ujęciu ilościowym, kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 60-70%, a w 2015 r. na poziomie ok. 30-40 %.

Biorąc z kolei pod uwagę wartość sprzedaży i wielkość rynku urządzeń bankomatowych, udziały grupy Diebold oraz grupy Wincor w tym rynku w latach 2012–2015 kształtowały się następująco:

Tabela nr 2

przedsiębiorca	wartość sprzedaży urządzeń bankomatowych							
	2012		2013		2014		2015	
	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)
Diebold	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Wincor								
łącznie Diebold i Wincor								
wielkość rynku								

Źródło: dane Wnioskodawcy (w tym za lata 2012-2014 w oparciu o raport RBR, za 2015 r. – prognozy RBR).

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych, w ujęciu wartościowym, kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 70-80%, a w 2015 r. na poziomie ok. 60-70%.

Poddając natomiast analizie omawiany rynek w oparciu o dane zgromadzone w toku postępowania antymonopolowego wskazać należy, iż w ujęciu ilościowym wielkość tego rynku oraz udziały rynkowe uczestników koncentracji i ich konkurentów w latach 2012–2015, kształtowały się następująco:

Tabela nr 3

przedsiębiorca	wielkość sprzedaży urządzeń bankomatowych							
	2012		2013		2014		2015	
	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)
Diebold	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Wincor								
łącznie Diebold i Wincor								
NCR	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Sygnity								
FHU Globe								
Novum								
wielkość rynku	2 393		1 654		3 111		3 023	

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych zgromadzonych w toku postępowania.

Biorąc powyższe dane pod uwagę wskazać należy, iż łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych, w ujęciu ilościowym, w 2014 r. kształtował się na poziomie ok. 60-70%, a w 2015 r. na poziomie ok. 40-50%. Głównym konkurentem uczestników koncentracji na tym rynku jest grupa NCR, której udział kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 20-30%, a w 2015 r. na poziomie ok. 40-50%.

W ujęciu wartościowym, wielkość tego rynku oraz udziały rynkowe uczestników koncentracji i ich konkurentów w latach 2012–2015 kształtowały się następująco:

Tabela nr 4

przedsiębiorca	wartość sprzedaży urządzeń bankomatowych							
	2012		2013		2014		2015	
	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)
Diebold	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Wincor								
<i>łącznie Diebold i Wincor</i>								
NCR	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Sygnity								
FHU Globe								
Novum								
wielkość rynku	26553		25714		38530		44042	

*Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych zgromadzonych w toku postępowania.*

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych, w ujęciu wartościowym, w 2014 r. kształtował się na poziomie ok. 40-50%, a w 2015 r. na poziomie ok. 30-40%. Udział głównego konkurentem uczestników koncentracji, grupy NCR, kształtował się natomiast w 2014 r. na poziomie ok. 40-50%, a w 2015 r. na poziomie ok. 50-60%.

### **Alternatywne (wąskie) ujęcie rynku sprzedaży (wprowadzania do obrotu) bankomatów**

Jak zostało wskazane powyżej, zasadna jest również analiza alternatywnego, wąskiego ujęcia rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych, obejmującego rynki poszczególnych produktów, w przedmiotowej sprawie - krajowy rynek sprzedaży (wprowadzania do obrotu) bankomatów (Diebold nie sprzedaje w Polsce automatów kasjerskich - rynek ten nie jest zatem przedmiotem analizy w niniejszej sprawie).

#### *2.2 Krajowy rynek sprzedaży bankomatów,*

Wnioskodawca szacuje, że wielkość krajowego rynku bankomatów oraz udziały grupy Diebold i grupy Wincor w tym rynku, w latach 2012–2015, biorąc pod uwagę liczbę sprzedanych urządzeń, kształtowały się następująco:

Tabela nr 5

przedsiębiorca	wielkość sprzedaży bankomatów							
	2012		2013		2014		2015	
	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)
Diebold	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Wincor								
<i>łącznie Diebold i Wincor</i>								
wielkość rynku								

Źródło: dane Wnioskodawcy (w tym za lata 2012-2014 w oparciu o raport RBR, za 2015 r. – prognozy RBR).

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży bankomatów, w ujęciu ilościowym, kształtował się zatem w 2014 r. na poziomie ok. 60-70%, a w 2015 r. na poziomie ok. 30-40%.

Biorąc z kolei pod uwagę wartość sprzedaży i wielkość rynku bankomatów udziały grupy Diebold i grupy Wincor w tym rynku w latach 2012–2015 kształtowały się następująco:

Tabela nr 6

przedsiębiorca	wartość sprzedaży bankomatów							
	2012		2013		2014		2015	
	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)
Diebold	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Wincor								
<i>łącznie Diebold i Wincor</i>								
wielkość rynku								

Źródło: dane Wnioskodawcy (w tym za lata 2012-2014 w oparciu o raport RBR, za 2015 r. – prognozy RBR).

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży bankomatów, w ujęciu wartościowym, kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 70-80%, a w 2015 r. na poziomie ok. 70-80%.

Podając natomiast analizie omawiany rynek w oparciu o dane zgromadzone w toku postępowania antymonopolowego wskazać należy, iż wielkość tego rynku oraz udziały rynkowe uczestników koncentracji i ich konkurentów w latach 2012–2015, w ujęciu ilościowym, kształtowały się następująco:

Tabela nr 7

przedsiębiorca	wielkość sprzedaży bankomatów			
	2012	2013	2014	2015



	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)	ilość (w szt.)	udział w rynku (w %)
Diebold	[tajemnica przedsiębiorstwa]							
Wincor								
łącznie Diebold i Wincor								
NCR	[tajemnica przedsiębiorstwa]							
Sygnity								
FHU Globe								
Novum								
wielkość rynku	2 254		1 564		2 939		2 788	

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych zgromadzonych w toku postępowania.

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży bankomatów, w ujęciu ilościowym, kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 60-70%, a w 2015 r. na poziomie ok. 40-50%. Głównym konkurentem uczestników koncentracji na tym rynku jest grupa NCR, której udział kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 20-30%, a w 2015 r. na poziomie ok. 50-60%.

Biorąc z kolei pod uwagę wartość sprzedaży i wielkość tego rynku udziały rynkowe uczestników koncentracji i ich konkurentów w latach 2012–2015 kształtowały się następująco:

Tabela nr 8

przedsiębiorca	wartość sprzedaży bankomatów							
	2012		2013		2014		2015	
	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)
Diebold	[tajemnica przedsiębiorstwa]							
Wincor								
łącznie Diebold i Wincor								
NCR	[tajemnica przedsiębiorstwa]							
Sygnity								
FHU Globe								
Novum								
wielkość rynku	24 054		23 865		33 257		40 608	

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych zgromadzonych w toku postępowania.

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży bankomatów, w ujęciu wartościowym, kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 40-50%, a w 2015 r. na poziomie ok. 30-40%. Udział głównego konkurentem uczestników koncentracji, grupy NCR, kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 40-50%, a w 2015 r. na poziomie ok. 60-70%.

Odbiorcami urządzeń bankomatowych są instytucje finansowe oraz niezależni operatorzy bankomatów tzw. IAD<sup>26</sup>. Jak wskazuje Wnioskodawca, do jego głównych odbiorców w Polsce należą: [tajemnica przedsiębiorstwa] Ich udział w sprzedaży tych urządzeń w ujęciu wartościowym w latach 2014–2015 kształtował się na poziomie odpowiednio ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] %. Natomiast do głównych odbiorców urządzeń bankomatowych grupy Wincor w Polsce należą: [tajemnica przedsiębiorstwa]. Ich udział w sprzedaży tej grupy w ujęciu wartościowym w latach 2014–2015 kształtował się na poziomie odpowiednio ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] %.

Z informacji zgromadzonych w toku postępowania wynika, iż w 2015 r. do głównych nabywców urządzeń bankomatowych, w tym bankomatów, należeli: Euronet, IT Card, ING Bank Śląski S.A., Bank Zachodni WBK S.A., PKO BP. Wielkość zakupów w ujęciu ilościowym i wartościowym, urządzeń bankomatowych i bankomatów, przedsiębiorców objętych badaniem oraz ich dostawców, przedstawiała się w 2015 r. następująco:

Tabela nr 9

Odbiorca	urządzenia bankomatowe		bankomaty		razem	dostawca
	ilość (w szt.)	wartość (w tys. zł)	ilość (w szt.)	wartość (w tys. zł)		
Euronet	[tajemnica przedsiębiorstwa]					
PKO BP						
IT Card						
ING Bank Śląski S.A.						
Bank Zachodni WBK S.A.						
Bank Millenium S.A.						
mBank						
Idea Bank S.A.						
Bank Handlowy w Warszawie S.A.						
Services Zone S.A.						
Bank Pekao S.A.						
SGB Bank S.A.						

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych zgromadzonych w toku postępowania.

Mając powyższe na uwadze wskazać należy, że strona popytowa omawianego rynku jest wysoce skoncentrowana. W 2015 r. głównym odbiorcą bankomatów był Euronet. W ujęciu ilościowym przypadało na niego ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % zakupów tych produktów spośród przedsiębiorców objętych badaniem. Wskazać jednocześnie należy, iż głównym dostawcą bankomatów dla Euronet w 2015 r. była grupa [tajemnica przedsiębiorstwa]. Jej produkty stanowiły ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % zakupionych bankomatów. Produkty grupy [tajemnica przedsiębiorstwa] stanowiły odpowiednio ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % nabytych bankomatów. Drugim znacznym nabywcą

<sup>26</sup> Od ang. *independent ATM deployer*.

bankomatów w 2015 r. był IT Card, przypadało na niego ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % zakupów tych produktów, a głównym jego dostawcą w tym zakresie był [tajemnica przedsiębiorstwa] % dostaw bankomatów, udział [tajemnica przedsiębiorstwa] kształtował się na poziomie odpowiednio ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] %. Wskazać także należy, iż większości znacznych odbiorców (z wyjątkiem [tajemnica przedsiębiorstwa]) dokonuje zakupów omawianych produktów od więcej niż jednego podmiotu, a niezależni operatorzy bankomatów (Euronet i IT Card) od trzech głównych producentów, tj. NCR, Diebold i Wincor.

Jak wskazuje Wnioskodawca, [tajemnica przedsiębiorstwa].

Ponadto Diebold wskazuje, że choć znaczące udziały w krajowym rynku sprzedaży bankomatów posiada tylko 3 ich dostawców (NCR, Wincor, Diebold), to w Polsce obecnych jest przynajmniej 6 takich podmiotów (NCR, Wincor, Diebold, Nautilus Hyosung, Glory, ARCA), a w Europie działa ich przynajmniej 13. Przykładowo koreański producent Nautilus Hyosung, wiodący dostawca w USA, działa w Niemczech, Włoszech i Wielkiej Brytanii, a w 2014 r. wszedł na rynek polski, dostarczając bankomaty Spółdzielczej Grupie Bankowej (za pośrednictwem polskiego dostawcy usług informatycznych Sygnity). Japoński producent Glory instaluje swoje urządzenia bankomatowe we Francji, Niemczech, Włoszech, Szwajcarii, Hiszpanii i Polsce (bankomaty kasjerskie we współpracy z Sygnity). Z kolei firma KEBA z Austrii zawarła w 2012 r. umowę z Novum, która dostarcza bankomaty do banków spółdzielczych. Ponadto w Hiszpanii działa japoński producent Fujitsu (posiada tam fabrykę), który planuje wejście na rynek polski (tworzy strukturę sprzedażowo-serwisową i brał udział w e-aukcjach).

### 2.3. krajowy rynek sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych

Wnioskodawca szacuje, iż wielkość krajowego rynku sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz udziały grupy Diebold i grupy Wincor w tym rynku, w latach 2012–2015, biorąc pod uwagę wartość sprzedaży, kształtowały się następująco:

Tabela nr 10

przedsiębiorca	wartość sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych							
	2012		2013		2014		2015	
	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)
Diebold	[tajemnica przedsiębiorstwa]							
Wincor								
łącznie Diebold i Wincor								
wielkość rynku								

Źródło: dane Wnioskodawcy (w tym za lata 2012-2014 w oparciu o raport RBR, za 2015 r. – prognozy RBR).

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych, w ujęciu wartościowym, kształtował się w 2015 r. na poziomie ok. 20-30% (w tym Diebold blisko 0-5%, a Wincor ok. 20-30%).

Poddając natomiast analizie omawiany rynek w oparciu o dane zgromadzone w toku postępowania antymonopolowego wskazać należy, iż wielkość tego rynku oraz udziały rynkowe uczestników koncentracji i ich konkurentów w latach 2012–2015, w ujęciu ilościowym, kształtowały się następująco:

Tabela nr 11

przedsiębiorca	wartość sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych							
	2012		2013		2014		2015	
	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)
Diebold	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Wincor								
<i>łącznie Diebold i Wincor</i>								
NCR	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Sygnity								
FHU Globe								
Novum								
razem	2142		1726,7		1357,7		1523,9	

*Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych zgromadzonych w toku postępowania.*

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych, w ujęciu wartościowym, kształtował się zarówno w 2014 r., jak i w 2015 r. na poziomie ok. 30-40% (w tym Diebold ok. 0-5%, a Wincor 30-40%). Udział głównego konkurentem uczestników koncentracji, grupy NCR, kształtował się natomiast w 2014 r. na poziomie ok. 50-60%, a w 2015 r. na poziomie ok. 50-60%.

Do głównych nabywców oprogramowania aplikacyjnego dostarczanego przez grupę Diebold w Polsce należą *[tajemnica przedsiębiorstwa]*. Ich udział w sprzedaży tych usług w ujęciu wartościowym w 2015 r. kształtował się na poziomie odpowiednio ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa]* %. Natomiast do głównych odbiorców grupy Wincor w Polsce w tym zakresie należą *[tajemnica przedsiębiorstwa]*. Ich udział w sprzedaży tej grupy w ujęciu wartościowym w 2015 r. kształtował się na poziomie odpowiednio ok. *[tajemnica przedsiębiorstwa]* %.

#### 2.4. krajowy rynek sprzedaży oprogramowania zabezpieczającego do urządzeń bankomatowych

Jak wynika z informacji zawartych w zgłoszeniu, łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży oprogramowania zabezpieczającego do urządzeń

bankomatowych kształtował się w 2015 r. na poziomie ok. 20-30% (w tym Diebold ok. 0-5%, a Wincor ok. 20-30%). Działalność Diebold na tym rynku ogranicza się do odsprzedaży oprogramowania firmy Symantec, bowiem Diebold nie oferuje w Polsce własnych programów zabezpieczających do urządzeń bankomatowych. Jednocześnie jako głównego swojego konkurenta na tym rynku Wnioskodawca wskazuje Symantec z udziałem szacowanym na ok. 50-60%.

#### 2.5. krajowy rynek usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych

Wnioskodawca szacuje, iż wielkość krajowego rynku usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych oraz udziały grupy Diebold i grupy Wincor w tym rynku, w latach 2012–2015, w ujęciu wartościowym, kształtowały się następująco:

Tabela nr 12

przedsiębiorca	wartość sprzedaży usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych							
	2012		2013		2014		2015	
	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)
Diebold	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Wincor								
<i>łącznie Diebold i Wincor</i>								
wielkość rynku								

Źródło: dane Wnioskodawcy (w tym za lata 2012-2014 w oparciu o raport RBR, za 2015 r. – prognozy RBR).

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych, w ujęciu wartościowym, kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 70-80% (w tym Diebold ok. 10-15%, a Wincor ok. 60-70%), a w 2015 r. na poziomie ok. 70-80% (w tym Diebold ok. 10-15%, a Wincor ok. 50-60%).

Podając natomiast analizie omawiany rynek w oparciu o dane zgromadzone w toku postępowania antymonopolowego wskazać należy, iż wielkość tego rynku oraz udziały rynkowe uczestników koncentracji i ich konkurentów w latach 2012–2015, w ujęciu wartościowym, kształtowały się następująco:

Tabela nr 13

przedsiębiorca	wartość sprzedaży usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych							
	2012		2013		2014		2015	
	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)	wartość (w tys. euro)	udział w rynku (w %)
Diebold	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>							
Wincor								
<i>łącznie Diebold i Wincor</i>								

NCR							
Sygnity							
FHU Globe	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>						
Kłos							
Novum							
razem	27 325		28 773		27 902		27 723

*Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych zgromadzonych w toku postępowania.*

Powyższe wskazuje, że łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych, w ujęciu wartościowym, kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 60-70% (w tym Diebold ok. 10-15% a Wincor ok. 50-60%), a w 2015 r. na poziomie ok. 60-70% (w tym Diebold ok. 10-15%, a Wincor ok. 60-70%). Udział głównego konkurenta uczestników koncentracji, grupy NCR, kształtował się natomiast w 2014 r. na poziomie ok. 20-30%, a w 2015 r. na poziomie ok. 20-30%.

Odbiorcami usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych są zarówno instytucje finansowe, jak i niezależni operatorzy bankomatów. Usługi te są ściśle związane z zamówieniami na urządzenia bankomatowe (jak wskazuje Wnioskodawca, zwykle świadczone są przez dostawcę przez pierwszy rok do dwóch lat od zakupu – przez okres gwarancyjny), jak i obsługą pogwarancyjną już zainstalowanych urządzeń. Wnioskodawca szacuje, że w Polsce w 2015 r. zainstalowanych było *[tajemnica przedsiębiorstwa]* tys. bankomatów, w tym *[tajemnica przedsiębiorstwa]* szt. grupy Diebold i *[tajemnica przedsiębiorstwa]* szt. grupy Wincor. Tym samym udział grupy Diebold w ogólnej liczbie zainstalowanych w Polsce bankomatów kształtował się w 2015 r. na poziomie ok. 15-20%, a grupy Wincor na poziomie ok. 40-50%. Udział grupy NCR w liczbie zainstalowanych bankomatów, biorąc pod uwagę, że sprzedaż bankomatów innych przedsiębiorców w Polsce jest niewielka, szacować można na ok. 40%. Z informacji zgromadzonych w toku postępowania wynika, iż ilość zainstalowanych bankomatów przez przedsiębiorców objętych badaniem wg stanu na koniec 2015 r. przedstawiała się następująco:

Tabela nr 14

przedsiębiorca	zainstalowane urządzenia bankomatowe (w szt.)	zainstalowane bankomaty (w szt.)	udział w zainstalowanych urządzeniach bankomatowych (w %) wielkość rynku wg ankiet	udział w zainstalowanych bankomatach (w %) wielkość rynku dane Wnioskodawcy
Euronet	<i>[tajemnica przedsiębiorstwa]</i>			
mBank S.A.				
Services Zone S.A.				
PKO BP	9 414	3 379	34,2	15,7
IT Card	2 004	2 004	7,3	9,3
Bank Pekao S.A.	1 760	1 760	6,4	8,2
Bank Zachodni WBK S.A.	1 941	1 525	7,0	7,1
SGB Bank S.A.	1 425	1 425	5,2	6,6
ING Bank Śląski S.A.	841	841	3,1	3,9
Aplitt S.A.	838	838	3,0	3,9

Bank Millenium S.A.	367	367	1,3	1,7
Raiffeisen Bank Polska S.A.	673	339	2,4	1,6
Euro Bank S.A.	182	182	0,7	0,8
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	197	153	0,7	0,7
Krakowski Bank Spółdzielczy	82	82	0,3	0,4
Idea Bank S.A.	65	0	0,2	0,0
Credi Agricol Bank Polska S.A.	290	0	1,1	0,0
razem	27 565	20 250	100,0	
wielkość rynku wg Wnioskodawcy		21 500		100,0

*Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych zgromadzonych w toku postępowania.*

Powyższe wskazuje, że w 2015 r. na trzech przedsiębiorców, tj. PKO BP, Euronet i IT Card, przypadało ponad 50% zainstalowanych urządzeń bankomatowych i bankomatów. Największą liczbą bankomatów dysponował Euronet - [tajemnica przedsiębiorstwa] szt., co stanowi ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % zainstalowanych bankomatów, przyjmując liczbę zainstalowanych w Polsce bankomatów na poziomie wskazanym przez Wnioskodawcę. Podnieść jednocześnie należy, iż w 2015 r. wśród bankomatów zainstalowanych przez Euronet najwięcej urządzeń pochodziło od grupy NCR – [tajemnica przedsiębiorstwa] szt. (co stanowi ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % zainstalowanych przez Spółkę bankomatów), liczba urządzeń grupy Diebold wyniosła [tajemnica przedsiębiorstwa] szt. (co stanowi ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % zainstalowanych przez Spółkę bankomatów), a grupy Wincor [tajemnica przedsiębiorstwa] szt. (co stanowi ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % zainstalowanych przez Spółkę bankomatów). PKO BP dysponowało 3379 szt. bankomatów, co stanowi ok. 15,7% zainstalowanych bankomatów, IT Card – 2004 szt., co stanowi ok. 9,3% zainstalowanych bankomatów. Kolejnymi znaczącymi właścicielami bankomatów w Polsce w 2015 r. byli także Bank Pekao S.A. – 1760 szt. (ok. 8,2% zainstalowanych bankomatów), Bank Zachodni WBK S.A. – 1525 szt. (ok. 7% zainstalowanych bankomatów) oraz SGB Bank S.A. – 1425 szt. (ok. 6,6% zainstalowanych bankomatów).

Jak wskazuje Wnioskodawca, do jego głównych odbiorców w Polsce w tym zakresie należą [tajemnica przedsiębiorstwa]. Ich udział w sprzedaży tych usług w ujęciu wartościowym w 2015 r. kształtował się na poziomie odpowiednio ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] %. Natomiast do głównych odbiorców usług w tym zakresie grupy Wincor w Polsce należą [tajemnica przedsiębiorstwa]. Ich udział w sprzedaży tej grupy w ujęciu wartościowym w 2015 r. kształtował się na poziomie odpowiednio ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] %. Ponadto Diebold podnosi, iż w późniejszym okresie (po okresie gwarancyjnym) w swoich decyzjach o wyborze dostawcy omawianych usług klienci kierują się najczęściej względami cenowymi. I tak przykładowo Diebold świadczy usługi utrzymania i serwisu w odniesieniu do [tajemnica przedsiębiorstwa] % bankomatów swojej produkcji zainstalowanych w Polsce, pozostałe [tajemnica przedsiębiorstwa] % jest utrzymywane i serwisowane przez podmioty trzecie.

## 2.6. Opinie uczestników krajowego rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych, oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych dotyczące wpływu koncentracji na te rynki

Organ antymonopolowy postanowił dodatkowo zasięgnąć opinii przedsiębiorców prowadzących działalność na rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych, oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych (zarówno dostawców, jak i odbiorców) na temat planowanej koncentracji, w szczególności, czy może ona doprowadzić do ograniczenia konkurencji.

Na podstawie uzyskanych odpowiedzi stwierdzić należy, że w opinii części przedsiębiorców (FHU Globe, Sygnity, Telex sp. z o.o., Bank Millennium S.A., Bank Pekao S.A., Bank Polskiej Spółdzielczości S.A, Idea Bank S.A., ING Bank Śląski S.A., Raiffeisen Bank Polska S.A., PKO BP, SGB-Bank S.A., Aplitt S.A) planowana koncentracja nie będzie miała większego wpływu na wskazane rynki i nie przyczyni się do ograniczenia konkurencji na tych rynkach. Przykładowo Sygnity podnosi, że „planowana koncentracja nie zaszkodzi konkurencji między dostawcami urządzeń bankomatowych w Polsce, gdyż niewiele zmieni to dla przedstawicieli handlowych innych producentów niż dotychczasowi potentaci. Natomiast dla banków w Polsce będzie to mniejszy wybór o 1 producenta”. Zdaniem Raiffeisen Bank Polska S.A. ryzyko ograniczenia konkurencji między dostawcami urządzeń bankomatowych istnieje, niemniej wciąż pozostaną dwa silne konkurujące ze sobą podmioty, tj. Diebold i NCR, a ograniczenie konkurencji spowodowałoby zwiększenie udziału w sektorze innych producentów, takich jak Hyosung. Także ryzyko ograniczenia konkurencji między dostawcami oprogramowania jest marginalne, ponieważ na rynku polskim działa znacznie więcej podmiotów oferujących produkty software do obsługi urządzeń bankomatowych, niż producentów samych urządzeń. Z kolei PKO BP wskazuje, że „koncentracja obu dostawców, z punktu widzenia Banku nie powinna mieć dużego wpływu na wzrost cen, ponieważ w trakcie przetargów, główny wpływ na wysokość cen miały kwoty oferowane przez firmy wchodzące na rynek polski, które wymuszały obniżenie cen przez głównych dostawców”. ING Bank Śląski S.A. ocenia, że koncentracja może doprowadzić do czasowego ograniczenia konkurencji, jednak w dłuższej perspektywie można się spodziewać wzmocnienia obecności na polskim rynku innych producentów, jak Hitachi-Omron, Nautilus Hyosung, Fujitsu, OKI. Ponadto koncentracja nie powinna doprowadzić do ograniczenia konkurencji zarówno w ofercie oprogramowania (w związku z bogatą ofertą oprogramowania typu Multivendor, zarówno producentów urządzeń, jak i niezależnych dostawców), jak i w ofercie usług związanych z obsługą urządzeń (serwisowanie urządzeń nie musi być realizowane przez dostawcę urządzenia). Podobne stanowisko przedstawia Euro Bank S.A., podnosząc, iż planowana koncentracja w perspektywie krótkoterminowej może doprowadzić do ograniczenia konkurencji skutkującego możliwością podniesienia cen przez dostawców, lecz już w perspektywie średnioterminowej efekty będą odwrotne. Spowodowane to może być wewnętrznymi procesami zakupowymi odbiorców – w wielu przypadkach wymaganych jest nie mniej niż 3 uczestników przetargu. Po połączeniu dwóch z trzech głównych dostawców na rynku pozostanie dwóch liczących się graczy, co w efekcie otworzy możliwość wejścia na rynek nowym dostawcom – dotychczas nieobecnym lub obecnym w sposób marginalny. Nowy dostawca, próbując pozyskać klientów, będzie oferował atrakcyjne ceny,



powodując tym samym obniżenie cen przez dostawców. W perspektywie średnioterminowej nie powinny zatem być dostrzegalne negatywne skutki koncentracji. Z kolei Bank Zachodni WBK S.A. wskazuje, że planowana koncentracja może mieć ograniczony wpływ na poziom cen i ofertę dostawców urządzeń bankomatowych, jak i oprogramowania aplikacyjnego oraz usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych. Z obecnych trzech głównych podmiotów na tym rynku pozostanie dwóch. Nadal jednak znaczącą przeciwwagą dla firmy Diebold pozostanie NCR.

Natomiast część przedsiębiorców (Credit Agricole Bank Polska S.A., Deutsche Bank Polska S.A., Service Zone S.A., mBank S.A., Plus Bank S.A Euronet oraz Krakowski Bank Spółdzielczy) wyraziła obawy, iż koncentracja ta może mieć negatywny wpływ na przedmiotowe rynki, głównie ze względu na zmniejszenie liczby firm działających na tym rynku. Przykładowo Euronet podnosi m.in., że istnieje duże ryzyko, iż planowana koncentracja może doprowadzić do ograniczenia konkurencji między działającymi w Polsce dostawcami urządzeń bankomatowych, umożliwiając im podniesienie cen lub pogorszenie oferty w inny sposób, gdyż na rynku tym w chwili obecnej funkcjonuje trzech dostawców, a koncentracja dwóch graczy doprowadzi do pozostawienia jedynie dwóch konkurujących ze sobą podmiotów. Może to mieć wpływ na brak skłonności tych podmiotów do prowadzenia negocjacji, obniżania cen i proponowania bogatszej konfiguracji urządzeń w ramach oferowanych pakietów cenowych. Podobne zagrożenie występuje także na rynku oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz rynku usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych. Z tym, że o ile Euronet posiada swoją własną aplikację i tym samym nie jest uzależniony od innych dostawców oprogramowania aplikacyjnego, z zastrzeżeniem konieczności zakupu najniższego poziomu oprogramowania, jakim są sterowniki do urządzeń (tzw. XFS), o tyle w gorszej sytuacji mogą być te przedsiębiorstwa, które nie rozwinęły swojej własnej aplikacji i tym samym korzystają z aplikacji dostawców urządzeń bankomatowych) oraz rynku usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych. Warty uwagi jest fakt, iż z punktu widzenia Euronet jest to najbardziej wrażliwy element całego procesu, gdyż sam zakup urządzeń bez usług utrzymania i serwisu, praktycznie nie funkcjonuje. Jak podnosi Euronet, ze względu na specyfikę jego działalności bezwzględnie koniecznym jest zapewnienie jak najniższego wskaźnika przestoju i awaryjności maszyn. Według niego możliwe jest to jedynie poprzez rozłożenie sił serwisowych pomiędzy jak największą liczbę dostawców. Dlatego Euronet zawarł ze wszystkimi swoimi dostawcami, tj. NCR, Diebold i Wincor, niemalże bliźniacze umowy serwisowe, które gwarantują naprawę maszyn w określonym czasie w danym oknie serwisowym. Nawet gdyby jeden z dostawców miał problem z utrzymaniem wskaźników jakości w danym okresie powstałe problemy operacyjno-finansowe dla Euronet nie byłyby aż tak dotkliwe w sytuacji, gdyby pozostali dostawcy oferujący usługi serwisowe na pozostałej grupie urządzeń utrzymywali wskaźniki umowne. Jednocześnie Euronet podnosi, iż istnieją na rynku azjatyckim dostawcy (np. Nautilus Hyosung czy GRG Banking Equipment), którzy posiadają w swojej ofercie urządzenia bankomatowe. Jednakże pomimo wieloletnich wysiłków firmom tym nie udało się zbudować struktury serwisowej niezbędnej do zapewnienia usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych w liczbie oraz na poziomie oferowanym przez Diebold, NCR oraz Wincor. Ponadto Euronet wskazuje, iż o ile możliwe jest zapewnienie usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych typu ATM (tj. z funkcją wypłaty) przez podmiot niebędący

jego producentem, o tyle nie istnieją na rynku polskim takie praktyki dla urządzeń typu recycler (tj. zarówno z funkcją wypłaty, jak z funkcją wpłaty), a to m.in. ze względu na ograniczony dostęp do części zamiennych, w tym do modułów recydingowych obsługujących wpłaty i wypłaty banknotów. Moduły recydingowe dostarcza w chwili obecnej jedynie kilka wyspecjalizowanych firm (są to na przykład Hitachi czy Fujitsu). Krakowski Bank Spółdzielczy podnosi, iż zmniejszenie liczby firm dostarczających bankomaty, oprogramowanie aplikacyjne oraz usługi utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych na rynek polski może teoretycznie wpłynąć na ograniczenie konkurencji ze względu na zmniejszenie liczby uczestników tego rynku. Diebold na rynku polskim konkuruje w tym zakresie głównie z Wincor i NCR. Po koncentracji głównym jej konkurentem pozostanie NCR. Podobnie Bank Handlowy w Warszawie S.A. podnosi, iż planowana koncentracja będzie skutkowała proporcjonalnym podziałem rynku pomiędzy dwoma producentami, tj. NCR i Diebold.

Z kolei IT Card ocenia, że planowana koncentracja może doprowadzić do ograniczenia konkurencji między działającymi na rynku polskim dostawcami urządzeń bankomatowych. Natomiast w zakresie dostawy oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych oraz usług serwisu pogwarancyjnego urządzeń bankomatowych nie dojdzie do ograniczenia konkurencyjnego, ponieważ aplikacja na tego typu urządzeniach nie musi pochodzić od ich producenta, a usługi takie mogą świadczyć podmioty nie będące producentem takich urządzeń.

#### **b) przedmiotowa koncentracja nie wywiera wpływu na żaden rynek w układzie wertykalnym**

W toku przeprowadzonego postępowania nie zidentyfikowano żadnych rynków, na które przedmiotowa koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym (pionowym), bowiem przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji nie prowadzą działalności na rynkach będących jednocześnie rynkami poprzedniego, bądź następnego szczebla obrotu, oraz w których indywidualny lub łączny udział tych przedsiębiorców przekraczałby 30%.

#### **c) przedmiotowa koncentracja nie wywiera wpływu na żaden rynek w układzie konglomeratowym**

Uzasadniając powyższe należy wskazać, iż w toku przeprowadzonego postępowania nie zidentyfikowano żadnych rynków, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie konglomeratowym. Brak jest bowiem rynków, na których między przedsiębiorcami uczestniczącymi w koncentracji nie istnieją powiązania horyzontalne i wertykalne oraz w których którykolwiek z przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji posiadałby więcej niż 40% udziału w jakimkolwiek rynku właściwym, obejmującym terytorium Polski lub jego część.

**Na podstawie zgromadzonego materiału i powyższych ustaleń organ antymonopolowy  
zważył, co następuje:**

Przepis art. 18 ustawy o ochronie konkurencji stanowi, iż Prezes Urzędu wydaje zgodę, w drodze decyzji, na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku, przy czym zgodnie z art. 4 pkt 10 tej ustawy przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

Podstawowym celem postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji jest ustalenie, czy w wyniku zrealizowania zamierzonej transakcji dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na rynku właściwym. Przykładem takiego istotnego ograniczenia konkurencji jest powstanie lub umocnienie pozycji dominującej. Należy jednakże podkreślić, że o ile powstanie lub umocnienie pozycji dominującej będzie zawsze prowadziło do ograniczenia konkurencji na rynku, to do ograniczenia konkurencji może dojść także w przypadkach, kiedy w wyniku koncentracji nie powstaje lub nie umacnia się pozycja dominująca. Samo stwierdzenie „istotne ograniczenie konkurencji” wykracza zatem poza kwestię powstania lub umocnienia pozycji dominującej i ma szersze znaczenie. Obejmuje bowiem sytuacje, kiedy w wyniku dokonanej koncentracji konkurencja zostaje poważnie ograniczona, a nie wiąże się to z powstaniem pozycji dominującej – może to mieć miejsce przykładowo na rynkach oligopolistycznych.

Powołany przepis wskazuje, że to intensywność ograniczenia konkurencji będzie determinowała treść rozstrzygnięcia organu antymonopolowego. Oznacza to, że nie każde ograniczenie konkurencji, będące wynikiem planowanej fuzji będzie skutkowało wydaniem zakazu dokonania koncentracji, a jedynie mające charakter „istotnego” ograniczenia.

Przedmiotowa koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym na:

- krajowy rynek sprzedaży urządzeń bankomatowych,  
lub przy alternatywnie przyjętej wąskiej definicji rynku produktowego
- krajowy rynek sprzedaży bankomatów  
oraz
- krajowy rynek sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych,
- krajowy rynek sprzedaży oprogramowania zabezpieczającego do urządzeń bankomatowych,
- krajowy rynek usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych.

Analiza skutków niniejszej koncentracji wykazała, iż w jej wyniku nie dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na żadnym z tych rynków, bez względu na przyjętą definicję rynków wspólnych. Dokonując oceny zasadności wyrażenia zgody na przeprowadzenie tej koncentracji Prezes Urzędu wziął pod uwagę następujące argumenty.

Łączny szacunkowy udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych, w oparciu o dane zgromadzone w toku postępowania, kształtował się w ujęciu ilościowym w 2014 r. na poziomie ok. 60-70%, a w 2015 r. na poziomie ok. 40-

50%. Natomiast w ujęciu wartościowym udział ten kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 40-50%, a w 2015 r. na poziomie ok. 30-40%. Z powyższego wynika, iż w analizowanym okresie łączny udział uczestników koncentracji, zarówno w ujęciu ilościowym, jak i wartościowym uległ zmniejszeniu. Tendencji tej nie można jednak uznać za stałą, bowiem ze zgromadzonego materiału wynika, iż na przestrzeni okresu objętego badaniem (lata 2012-2015) udziały uczestników koncentracji ulegały wahaniom, odnotowując raz wzrost, a raz spadek. Udziały te przekraczają próg, z którym ustawa o ochronie konkurencji wiąże domniemanie posiadania pozycji dominującej. Podkreślenia w tym miejscu wymaga także okoliczność, iż na omawianym rynku uczestnicy koncentracji spotykają się z konkurencją ze strony grupy NCR, której udział kształtował się w ujęciu ilościowym w 2014 r. na poziomie ok. 20-30%, a w 2015 r. na poziomie ok. 40-50%, natomiast w ujęciu wartościowym w 2014 r. na poziomie ok. 40-50%, a w 2015 r. na poziomie ok. 50-60%.

W przypadku alternatywnie przyjętej wąskiej definicji rynku produktowego łączny szacunkowy udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży bankomatów, w oparciu o dane zgromadzone w toku postępowania, kształtował się w ujęciu ilościowym w 2014 r. na poziomie ok. 60-70%, a w 2015 r. na poziomie ok. 40-50%. Natomiast w ujęciu wartościowym udział ten kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 40-50%, a w 2015 r. na poziomie ok. 30-40%. Łączny udział uczestników koncentracji, także na tym rynku zarówno w ujęciu ilościowym, jak i wartościowym uległ znacznemu zmniejszeniu, chociaż analogicznie jak w przypadku szerszej definicji rynku należy mieć na względzie dynamikę udziałów rynkowych, która daje się zaobserwować w dłuższej perspektywie czasowej. Niemniej udział ten, z wyjątkiem 2015 r. w ujęciu wartościowym, przekracza próg, z którym ustawa o ochronie konkurencji wiąże domniemanie posiadania pozycji dominującej. Wskazać jednocześnie należy, iż udział głównego konkurenta uczestników koncentracji w tym rynku - grupy NCR - kształtował się w ujęciu ilościowym w 2014 r. na poziomie ok. 20-30%, a w 2015 r. na poziomie ok. 50-60%, natomiast w ujęciu wartościowym udział ten kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 40-50%, a w 2015 r. na poziomie ok. 60-70%. Także zatem na tym rynku jej udział w rozpatrywanym okresie wyraźnie wzrósł.

Szczególnego podkreślenia wymaga w tym miejscu fakt, iż oceniając skutki niniejszej koncentracji, zarówno w odniesieniu do krajowego rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych, jak i krajowego rynku sprzedaży bankomatów, obok analizy udziałów rynkowych należy wziąć pod uwagę specyfikę tego rynku związaną ze sposobem dokonywania zakupów. Dostawcy urządzeń bankomatowych, w tym bankomatów, wybierani są bowiem przez ich odbiorców głównie w drodze postępowań przetargowych/ofertowych. Przekłada się to na wspomnianą powyższej fluktuację udziałów rynkowych uczestników tych rynków z uwagi na fakt, iż liczba takich postępowań toczących się w danym czasie jest ograniczona. Przedsiębiorca/przedsiębiorcy, których oferta została wybrana, mogą zatem uzyskać znaczny udział w rynku na okres obowiązywania umowy (w szczególności w przypadku wygrania przetargu na dostawy dla znacznego odbiorcy), podczas gdy udział ich konkurentów w tym okresie spadnie, mimo iż w dłuższej perspektywie stanowią oni istotną konkurencję i mogą uzyskać silną pozycję rynkową w przyszłości (wygrywając kolejny przetarg). Procedury przetargowe zaczynają się zazwyczaj od rozesłania zapytań ofertowych, a ich minimalna liczba jest ograniczona, np. do trzech podmiotów. W ten sposób odbiorcy, w szczególności banki, aktywnie wpływają na zwiększenie liczby potencjalnych oferentów.

Wskazać także należy, iż większość znaczących odbiorców (z wyjątkiem [tajemnica przedsiębiorstwa]) dokonuje zakupów omawianych produktów od więcej niż jednego dostawcy, a niezależni operatorzy bankomatów (Euronet i IT Card) od wszystkich trzech głównych dostawców, tj. NCR, Diebold i Wincor.

Ponadto strona popytowa omawianych rynków jest wysoce skoncentrowana. Jak wynika z informacji zgromadzonych w toku postępowania w 2015 r. na dwóch największych nabywców bankomatów, tj. Euronet i IT Card, przypadało ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % udziału w zakupach tych produktów spośród przedsiębiorców objętych badaniem (w tym na Euronet ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % udziału, a na IT Cards ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] %). Nabywcy dysponują zatem znaczną siłą nabywczą równoważącą wpływ dostawców, a także możliwością swobodnego wyboru dostawcy. Przykładowo dla Euronet głównym dostawcą bankomatów w 2015 r. była grupa [tajemnica przedsiębiorstwa] (bankomaty tej grupy stanowiły ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % wszystkich nabytych bankomatów, bankomaty grupy [tajemnica przedsiębiorstwa] odpowiednio ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] %). Z kolei dla IT Card głównym ich dostawcą była grupa [tajemnica przedsiębiorstwa] (bankomaty tej grupy stanowiły ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % wszystkich nabytych bankomatów, bankomaty grupy [tajemnica przedsiębiorstwa] i grupy [tajemnica przedsiębiorstwa] odpowiednio ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] %). Przy tak skoncentrowanej stronie popytowej brak jest podstaw do przyjęcia iż uczestnicy koncentracji będą mogli działać niezależnie od kontrahentów (wykorzystując efekty jednostronne), którzy niewątpliwie mają możliwość wywierania na nich istotnej presji negocjacyjnej.

Zauważyć także należy, iż choć znaczące udziały w krajowym rynku sprzedaży bankomatów posiadało trzech ich dostawców, tj. NCR, Wincor, Diebold, to w Polsce obecni są także inni dostawcy, tj. Nautilus Hyosung, KEBA, Glory, GRG Banking, a w Europie działalność w tym zakresie prowadzi co najmniej trzynastu przedsiębiorców. Jak wynika z informacji zebranych w toku postępowania koreański producent Nautilus Hyosung prowadzący na terenie Europy działalność w Niemczech, Włoszech i Wielkiej Brytanii, w 2014 r. wszedł na rynek polski, dostarczając bankomaty Spółdzielczej Grupie Bankowej (za pośrednictwem polskiego dostawcy usług informatycznych Sygnity). Japoński producent urządzeń bankomatowych Glory prowadzi działalność we Francji, Niemczech, Włoszech, Szwajcarii, Hiszpanii i Polsce (we współpracy z Sygnity sprzedaje bankomaty kasjerskie). Z kolei firma KEBA AG z Austrii zawarła umowę z Novum, która dostarcza bankomaty do banków spółdzielczych. Ponadto w opinii odbiorców omawianych produktów jako potencjalni ich dostawcy wskazywane są takie firmy, jak Fujitsu (brał udział w e-aukcjach), OKI, Hitachi-Omron. Po dokonaniu koncentracji Wnioskodawca będzie musiał nadal liczyć się z istniejącą, jak i potencjalną konkurencją na tym rynku ze strony innych przedsiębiorców i zabiegać o to, by przyciągnąć nowych klientów i utrzymać dotychczasowych. Tym samym za mało prawdopodobne należy uznać ewentualne niekonkurencyjne zachowania uczestników koncentracji. W świetle powyższego zmiana oraz finalny poziom udziału rynkowego, w kontekście specyfiki funkcjonowania omawianego rynku, nie daje podstaw do stwierdzenia, iż konkurencja na tym rynku w wyniku dokonania koncentracji zostanie istotnie ograniczona.

Łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży oprogramowania aplikacyjnego do urządzeń bankomatowych, w ujęciu wartościowym, kształtował się w 2014 r. i w 2015 r. na poziomie ok. 30-40%. Wskazać zatem należy, iż jest

on niższy niż 40 % próg, z którego przekroczeniem ustawa o ochronie konkurencji wiąże domniemanie posiadania pozycji dominującej. Podkreślić w tym miejscu należy, iż udział ten wynika przede wszystkim z dotychczasowej pozycji rynkowej grupy Wincor, której szacunkowy udział w tym rynku kształtował się na poziomie ok. 30-40% w 2014 r. i ok. 30-40% w 2015 r. Udział grupy Diebold w 2014 r. kształtował się na poziomie ok. 0-5%, a w 2015 r. był znikomy i wynosił ok. 0-5%. Po dokonaniu koncentracji stopień koncentracji na tym rynku wzrośnie zatem w niewielkim stopniu i tym samym sytuacja na nim nie ulegnie istotnej zmianie. Wskazać także należy, iż na rynku tym uczestnicy koncentracji spotykają się z istotną konkurencją ze strony grupy NCR, której udział kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 50-60%, a w 2015 r. na poziomie ok. 50-60%. Powyższe argumenty przemawiają zatem za stwierdzeniem, iż powiązania horyzontalne jakie istnieją pomiędzy uczestnikami koncentracji na omawianym rynku nie spowodują istotnego ograniczenia konkurencji na tym rynku.

Łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku sprzedaży oprogramowania zabezpieczającego do urządzeń bankomatowych kształtował się w 2015 r. na poziomie ok. 20-30%. Udział ten jest zatem znacznie niższy niż 40% próg, z którym ustawa o ochronie konkurencji wiąże posiadanie pozycji dominującej. Podkreślić jednocześnie należy, iż wskazany udział uczestników koncentracji w rozpatrywanym rynku wynika przede wszystkim z dotychczasowej pozycji rynkowej grupy Wincor, której indywidualny udział w 2015 r. wynosił ok. 20-30%. Udział grupy Diebold kształtował się na niewielkim poziomie i wynosił ok. 0-5%. W wyniku realizacji koncentracji stopień koncentracji na tym rynku wzrośnie zatem w niewielkim stopniu i tym samym sytuacja na nim nie ulegnie istotnej zmianie. Ponadto działalność Wnioskodawcy na tym rynku ogranicza się do odsprzedaży oprogramowania firmy Symantec, bowiem Diebold nie oferuje w Polsce własnych programów zabezpieczających do urządzeń bankomatowych. Wskazać także należy, iż na rynku tym uczestnicy koncentracji spotykają się z istotną konkurencją ze strony Symantec, której udział w tym rynku szacowany jest na ok. 50-60%. Powyższe argumenty przemawiają zatem za stwierdzeniem, iż powiązania horyzontalne jakie istnieją pomiędzy uczestnikami koncentracji na krajowym rynku sprzedaży oprogramowania zabezpieczającego do urządzeń bankomatowych nie spowodują istotnego ograniczenia konkurencji na tym rynku.

Łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych, w ujęciu wartościowym, kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 60-70% (w tym Diebold ok. 10-15%, a Wincor ok. 50-60%), a w 2015 r. na poziomie ok. 60-70% (w tym Diebold ok. 10-15%, a Wincor ok. 50-60%). Wskazać zatem należy, iż w rozpatrywanym okresie łączny udział uczestników koncentracji wzrósł nieznacznie i że przekracza próg, z którym ustawa o ochronie konkurencji wiąże domniemanie posiadania pozycji dominującej oraz że zarówno w 2014 r., jak i 2015 r. wynika on przede wszystkim z dotychczasowej pozycji rynkowej grupy Wincor. Głównym konkurentem uczestników koncentracji na omawianym rynku jest grupa NCR, a jej udział kształtował się w 2014 r. na poziomie ok. 20-30%, a w 2015 r. na poziomie ok. 20-30%, ale na rynku tym obecni są także inni przedsiębiorcy, a ich łączny udział w tym rynku zarówno w 2014 r. jak i 2015 r. kształtował się na poziomie ok. 0-5%. Podnieść należy, iż rynek ten jest rynkiem pochodnym sprzedaży urządzeń bankomatowych. Struktura rynku usług utrzymania i

serwisu urządzeń bankomatowych jest zatem zdeterminowana w dużym stopniu zainstalowaną liczbą urządzeń, a nie bieżącą ofertą serwisową. Jego rozmiar jest tym samym powiązany z wielkością rynku sprzedaży urządzeń bankomatowych. Podobnie zatem jak w przypadku urządzeń bankomatowych wskazać należy, iż oceniając skutki niniejszej koncentracji obok analizy udziałów rynkowych należy wziąć pod uwagę fakt, iż rywalizacja dostawców usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych w odniesieniu do nowych urządzeń odbywa się w dużym stopniu na etapie zakupu tych urządzeń. Natomiast po upływie okresu gwarancyjnego dostawcy omawianych usług wybierani są przez ich odbiorców głównie w drodze postępowań przetargowych/ofertowych. Tym samym wygranie pojedynczego przetargu może oznaczać duże różnice w udziałach w rynku w okresie obowiązywania umowy (w szczególności w przypadku wygrania przetargu na świadczenie usług dla przedsiębiorcy posiadającego znaczne ilości zainstalowanych bankomatów) podczas, gdy udział ich konkurentów w tym okresie spadnie, mimo iż w dłuższej perspektywie stanowią oni istotną konkurencję i mogą uzyskać silną pozycję rynkową w przyszłości (wygrywając kolejny przetarg). Wskazać także należy, iż strona popytowa omawianego rynku jest wysoce skoncentrowana. W 2015 r. na trzech przedsiębiorców, tj. PKO BP, Euronet i IT Card przypadało ponad 50% zainstalowanych urządzeń bankomatowych i bankomatów. Przy czym z szacowanej ogółem na [tajemnica przedsiębiorstwa] szt. zainstalowanych bankomatów największą ich ilością dysponował Euronet - [tajemnica przedsiębiorstwa] szt., co stanowiło ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % zainstalowanych bankomatów. Kolejnymi znacznymi ich właścicielami w tym okresie byli PKO BP - 3379 szt., co stanowi ok. ok. 15,7% zainstalowanych bankomatów, IT Card – 2004 szt., co stanowi ok. 9,3% zainstalowanych bankomatów, a także Bank Pekao S.A. – 1760 szt. (ok. 8,2% zainstalowanych bankomatów), Bank Zachodni WBK S.A. – 1525 szt. (ok. 7% zainstalowanych bankomatów) oraz SGB Bank S.A. – 1425 szt. (ok. 6,6% zainstalowanych bankomatów). Na trzech przedsiębiorców przypadało tym samym ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % zainstalowanych bankomatów. Wskazać zatem należy, iż nabywcy usług utrzymania i serwisu urządzeń bankomatowych także na tym rynku dysponują możliwością swobodnego wyboru usługodawcy, a także znaczną siłą rynkową równoważącą wpływ dostawców. Wnioskodawca nadal będzie zatem musiał zabiegać o to, by przyciągnąć nowych klientów i utrzymać dotychczasowych. Tym samym za mało prawdopodobne należy uznać ewentualne niekonkurencyjne zachowania uczestników koncentracji na omawianym rynku. W świetle powyższego zmiana oraz finalny poziom udziału rynkowego, w kontekście specyfiki funkcjonowania omawianego rynku, nie daje podstaw do stwierdzenia, iż konkurencja na tym rynku w wyniku dokonania koncentracji zostanie istotnie ograniczona.

W sprawie brak jest rynków właściwych, na które koncentracja wywierałaby wpływ w układzie wertykalnym i konglomeratowym.

Reasumując stwierdzić należy, iż jakkolwiek łączny udział uczestników koncentracji w niektórych z omawianych rynków przekracza próg 40% przy ocenie wpływu koncentracji na stan konkurencji na rynkach właściwych uwzględnić należy specyfikę tych rynków. W szczególności: po pierwsze, istnienie skoncentrowanej strony popytowej (na dwóch największych nabywców bankomatów w 2015 r. przypadało ok. [tajemnica przedsiębiorstwa]

% udziału w zakupach tych produktów, a trzech przedsiębiorców posiadało łącznie ok. [tajemnica przedsiębiorstwa] % zainstalowanych bankomatów w Polsce), która ma możliwość wywierania istotnej presji na dostawców prowadzących działalność na tych rynkach; po drugie, zasady ich funkcjonowania, tj. wybieranie dostawców głównie w drodze postępowań przetargowych, co powoduje, iż udziały rynkowe dostawców zależą od wygranych przetargów i mogą podlegać dużym fluktuacjom i wreszcie po trzecie, obecność silnego konkurenta – grupy NCR, prowadzącej działalność w ponad 120 krajach świata i oferującej m.in. szeroki wachlarz produktów i usług dla sektora finansowego.

Mając powyższe na uwadze organ antymonopolowy uznał, iż zamierzona koncentracja spełnia kryterium wskazane w art. 18 ustawy o ochronie konkurencji, bowiem w jej wyniku nie dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na rynku.

W związku z powyższym orzeczono, jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz art. 479<sup>28</sup> § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu  
Ochrony Konkurencji i Konsumentów  
ZASTĘPCA DYREKTORA  
Departamentu Kontroli Koncentracji  
*Danuta Gruszczyńska*